

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่

The concept of communication and political participation of the new generation

พระครูรัตนการวิสุทธิ์ Phrakrurattanakornvisut

พระปัญญา สุจิตโต (สีงาม) Phra Panya Suchitto (Si-ngam)

พระมหาธีระยุทธ ฐานรโต (รักสกุล) Phramaha Terayuth Thanarato (Raksakul)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ระยอง

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Rayong Buddhist College

Panya9575@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าเอกสาร เพื่อค้นหาคำตอบของความสนใจแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ เพราะการเมืองในสังคมไทยเป็นการเมืองที่อยู่ในยุคเปลี่ยนผ่านระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่ และระหว่างอำนาจนิยมกับเสรีนิยม การชุมนุมเรียกร้อง ของบรรดานักเรียน นิสิต และนักศึกษา ต้องเรียนรู้จารีตประเพณีทางการเมืองแบบเก่าควบคู่กับสิทธิเสรีภาพการสื่อสารของสังคมยุคใหม่ เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านทางการเมือง มีลักษณะเชื่อมโยงอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งการเปลี่ยนผ่านที่เป็นกระบวนการนั้นต้องเริ่มด้วยการจัดระเบียบสังคมให้บังเกิดความสุขสงบและเรียบร้อยเป็นเบื้องต้น เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ ในสายตาของทุกภาคส่วนของสังคมในเชิงบวก ซึ่งเรียกว่า “การตกผลึกร่วมกัน” จากนั้นจึงก้าวสู่สังคมแห่งสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารทางการเมืองใหม่ หากต้องการสิทธิเสรีภาพบนพื้นฐานของการชุมนุมเรียกร้องด้วยวิถีคิดค้น บิปปัน และต่อต้าน นอกจากจะไม่ได้สิทธิเสรีภาพตามเจตจำนงแล้ว ยังถูกจำกัดการสื่อสารการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากสิทธิเสรีภาพจากฝ่ายอำนาจนิยมอีกด้วย และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องพัฒนาประยุกต์การมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ในด้านต่าง ๆ ให้ร่วมสมัย และสอดคล้องกับความต้องการทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีความก้าวหน้ากระโดดซึ่งแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ : แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, คนรุ่นใหม่

Abstract

This academic article the objective is to study and research documents to find answers to the interests, ideas about communication and political participation of the new generation because politics in Thai society is politics in the transition period between the old and the new era and between authoritarianism and liberalism assembly call of students students and students must learn the old political traditions along with the freedom of communication of the modern society to make a political transition there is a linkage in the process. the transition that is a process must begin with organizing the society to create happiness, peace and order in the first place. to create an image in the eyes of all sectors of the society in a positive way which is called "collective crystallization", then stepping into a society of new political freedom of communication If you want freedom on the basis of assembly, call for pressure, oppression and resistance in addition to not having rights and liberties according to their will communicating political participation is also limited. from freedom from the authoritarian side as well and is absolutely necessary to develop and apply the participation of the new generation in various fields to be contemporary and more aligned with political demands because nowadays access to information media there was a leap forward that was very different from the past

Key words : Concept of communication, Political participation, New generation

บทนำ

จากสภาพปัญหาทางการเมืองไทยและประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบัน ได้เดินทางเข้าสู่เส้นทางการปฏิรูปทางการเมือง โดยผ่านกระบวนการที่รัฐบาลมีแนวทางหรือได้กำหนดมาตรการหลายประการ เพื่อที่ส่งเสริมพัฒนาทางการเมืองของไทย จากอดีตถึงปัจจุบันการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนเป็นความคาดหวังของ ‘ผู้ใหญ่’ ในแทบทุกสังคม นับตั้งแต่ทศวรรษที่ผ่าน ๆ มาเป็นอย่างน้อย เยาวชนถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นพวกสนใจแต่ตัวเอง แต่ไม่เอาสังคม และไม่สนใจปัญหาบ้านเมือง ข้อวิจารณ์เหล่านี้ยิ่งรุนแรงมากขึ้นกับคนที่เกิดหลังปี 2000 ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมา

พร้อมกับดิจิทัลเทคโนโลยีจนทำให้ผู้คน ๆ พวกเขาสนใจและจดจ่ออยู่กับเฉพาะสิ่งที่อยู่เบื้องหน้าตนเอง แต่ความเป็นจริงนั้นคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยในปัจจุบันมีความต้องการที่จะให้การขับเคลื่อนประเทศนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ดังนั้นคนรุ่นใหม่จึงมีความมุ่งหวังในการปกครองประเทศเป็นรูปแบบประชาธิปไตยที่มีความเป็นเสถียรภาพอย่างแท้จริงและเหตุผลนี้คนรุ่นใหม่ของไทยในปัจจุบันจึงเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลยุคนี้นี้เป็นผู้ที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองแบบมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนแบบระบอบประชาธิปไตย และการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเรื่องการมีสิทธิเสรีภาพและการสื่อสารในการแสดงออกและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ทำให้พบว่า การกลับมาของกระแสอุดมการณ์ทางการเมืองฝั่งซ้ายที่ก่อให้เกิดประชาชนคนรุ่นใหม่ มีการตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และในบริบทของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเต็มไปด้วยรูปแบบอุดมการณ์ของอนุรักษนิยมที่ยึดโยงประเพณีและทำให้บริบทของสังคมไทยไม่เป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural) คือ การอยู่ร่วมกันของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายทางด้านต่าง ๆ การเมืองของคนรุ่นใหม่ ได้ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองนั้นเกิดขึ้นอย่างมากมาย ที่กำเนิดในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน (พ.ศ.2566) ในยุคสมัยใหม่แห่งโลกาภิวัตน์ ความขัดแย้งของการสื่อสารและการแสดงความคิดเห็นเสรีภาพจะยิ่งแหลมคม และทำลายการดำรงอยู่ของมนุษย์และสังคมมากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาทำลายของสังคมไทย เมื่อคู่ขัดแย้งของการสื่อสารและสิทธิเสรีภาพระหว่างจุดหมายภายนอก อันได้แก่การสร้างระบบการเมืองประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ที่ต่างได้สัญญาว่าจะนำการสื่อสารและสิทธิเสรีภาพจากหลักการทางศาสนาและชุมชนไม่มีหลักประกันว่าจะไม่นำไปสู่การทำลายความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นได้ (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. 2556 : 199-200)

การสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและอยู่ควบคู่กับการเมืองมาตลอด ตั้งแต่ในอดีตย้อนกลับไปถึงยุคกรีกโบราณโดยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเมือง เนื่องจากมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของระบบการเมือง การปกครองของแต่ละสังคม เป็นตัวกลางในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง กับผู้ใต้ปกครอง และระหว่างผู้ปกครองหรือ ผู้ใต้ปกครองด้วยกันเอง ซึ่งอริสโตเติลได้กล่าวไว้ว่า “การสื่อสารคือการแสวงหาวิธีการจูงใจทุกรูปแบบ” (กาญจนา แก้วเทพ. 2546 : 101-135) แม้ว่า การสื่อสารทางการเมืองจะมีมาอย่างยาวนานแต่ศาสตร์แห่งการสื่อสารทางการเมือง กลับเป็นเรื่องใหม่ที่มีศึกษาอย่างกว้างขวางเมื่อไม่นานมานี้

โดยในยุคแรกๆ เป็นการศึกษา การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1940 พบว่า ชาวสารจากสื่อมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การตัดสินใจส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการติดต่อพูดคุย กับบุคคลทั่วไป และบุคคลทั่วไปนี้ มักจะเป็น ผู้ที่เปิด รับ สื่อมวลชนมากกว่าคนอื่นๆ อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองที่ได้รับการศึกษาในฐานศาสตร นั้น เริ่มต้นพร้อมกับการเกิดขึ้นของสื่อโทรทัศน์ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ทำให้นักการเมืองมองเห็นช่องทางการสื่อสารที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้ที่รับชมจึงนำมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมือง โดยในปี ค.ศ.1956 นายพลไอเซนฮาวน์ ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี ต่อมาในปี ค.ศ.1960 จอห์น เอฟ. เคนเนดี สามารถใช้สื่อโทรทัศน์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจอห์น เอฟ. เคนเนดี ยังได้ใช้วิธีการโต้เถียง (Debates) กับรองประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน จนทำให้ เป็นที่รู้จักของชาวอเมริกันได้มากกว่าผู้ที่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งคนอื่น และจากพลังอำนาจของสื่อโทรทัศน์ที่ทำให้ชาวอเมริกันกว่าร้อยละสามเห็น และประทับใจในบุคลิกภาพ รูปลักษณ์และน้ำเสียงที่ โดดเด่น จึงส่งผลให้จอห์น เอฟ.เคนเนดี ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในที่สุด (เสถียร เขยประทับ. 2540 : 7) และทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกากลายมาเป็น ต้นแบบของการศึกษาศาสตร์ แห่งการสื่อสารทางการเมือง นอกจากความเป็นประเทศมหาอำนาจอันดับหนึ่งที่ทำให้คนทั่วโลกจับตามองแล้ว การสื่อสารทางการเมืองของสหรัฐอเมริกายังมีความแปลกใหม่ แตกต่างไปจากการสื่อสารทางการเมืองของประเทศอื่น ทั้งในส่วนของเนื้อหาสาระรวมถึงถึงความเป็นผู้นำในการใช้สื่อใหม่ ๆ อีกด้วย และเหตุนี้เองที่บรรดาประเทศต่าง ๆ พากันศึกษากระบวนการและพัฒนากการสื่อสารทางการเมืองตามสหรัฐอเมริกาต้นแบบการสื่อสารทางการเมืองที่เห็นถึงประสิทธิภาพในการสื่อสาร ใน ฐานศาสตรแขนงหนึ่งอย่างจริงจัง โดยการศึกษาที่มุ่งไปสู่ความพยายามที่จะอธิบายองค์ประกอบ ของกระบวนการสื่อสาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ตัวข้อมูลข่าวสารและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ สื่อสารนี้โดยองค์ประกอบทั้งหมดจะมีส่วนสัมพันธ์กันทางการเมืองอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ใน กระบวนการสื่อสารทางการเมือง องค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบได้แก่การศึกษาถึงสื่อมวลชน ผู้ที่ทำหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารทางการเมืองไปยังประชาชน ซึ่งสื่อมวลชนนั้นมีหลาย ประเภทได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ รวมไปถึงสื่อใหม่อันได้แก่ สื่อดาวเทียม และอินเทอร์เน็ต เป็นต้นซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการนำเสนอข่าวการเมืองเป็นเรื่องไม่น่าสนใจ จึงมีการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น โดยนำเอาความบันเทิงเข้ามาผสมผสานโดย ปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) เช่นการเล่าเรื่องข่าว ย่อยข่าวให้เข้าใจง่าย

และมีการนำเสนอแบบถ่ายทอดสดทำให้ทุกคนทั่วไปสนใจและหันมาสนใจดูข่าวมากขึ้น จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีวิวัฒนาการไปตามลำดับ จากการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนที่มีสื่อมวลชนกระแสหลักเป็นผู้กำหนดวาระเนื้อหาของข่าวสาร การนำเสนอ มาจนถึงสื่อใหม่ในปัจจุบันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญทางการเมือง เพราะเหตุที่อินเทอร์เน็ตนั้นแพร่ขยายไปในทุกครัวเรือน ทำให้ประชาชนสามารถรับข่าวสารโดยตรงจากนักการเมืองได้โดยไม่ต้องผ่านสื่อมวลชนอื่น ๆ ซึ่งทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่ย่างและตรงกับความต้องการของกลุ่ม เป้าหมาย ขณะเดียวกันการบิดเบือนข่าวสารก็สามารถแพร่ขยายได้รวดเร็ว การสื่อสารทางการเมืองในยุคข้อมูลข่าวสารนั้น จึงเป็นการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็วแต่ป้องกันการบิดเบือนได้ยาก ดังนั้นที่งานการสื่อสารของนักการเมืองทั้งหลายจึงล้วนต้องมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ไม่อาจใช้อาสาสมัครทั่วไปได้ เพราะการส่งข้อ มูลข่าวสารไปยังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งล้วนมีผลกระทบต่อ คะแนนนิยมตลอดเวลา

ดังนั้นความสำคัญของศาสตร์แห่งการสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการขยายตัวเป็นวงกว้างจากโลกตะวันตกแพร่กระจายไปทุกภูมิภาคในโลกรวมถึงประเทศไทยที่ได้มีการศึกษาศาสตร์แขนงนี้อย่างกว้างขวางตั้งแต่ทศวรรษที่ 2540 เป็นต้นมา

ความสำคัญและความหมายของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองการสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการสื่อสารที่นักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

คาร์ล ดอยส์ (รจิตลักษณ์ แสงอุไร. 2548 : 2) นักรัฐศาสตร์เชื้อสายเยอรมัน ที่สื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง โดยการอธิบายว่า การสื่อสารนั้นเปรียบเสมือนเส้นใยประสาทของมนุษย์ ส่วนการสื่อสารทางการเมืองเปรียบดังเส้นใยสมองของรัฐบาลซึ่งเส้นใยสมองเป็นส่วนหนึ่งของเส้นใยประสาทของมนุษย์ ทำให้การเมืองเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์อย่างแยกกันไม่ได้กับการสื่อสาร ไม่มีรัฐบาลใดสามารถดำเนินกิจการใด ๆ ได้เลยหากปราศจากซึ่งการสื่อสาร เพราะการสื่อสารนำมาซึ่งเสียงสนับสนุนจากประชาชน กระบวนการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญในการช่วยให้เกิดความเห็นพ้องต้องกัน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสภาพสังคมที่มีความแตกต่างกัน และสร้างค่านิยมและเป้าหมายร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคม การสื่อสารทางการเมืองจะทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารกลับไปกลับมาระหว่างองค์กรทางการเมือง ผู้ปกครองหรือผู้ใต้ปกครอง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งยังคอยสอดส่องตรวจตราการบริหารงานของรัฐบาลด้วย

อัลมอนต์ และพาวเวล กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นวิธีการในการช่วยระบบการเมืองที่จะทำหน้าที่อื่น ๆ ของมันไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องผลประโยชน์ การรวบรวมผลประโยชน์ หรือการกำหนดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ

เดนตัน และ วัตต์เวิร์ด (Denton and Woodward) นิยามว่า การสื่อสารทางการเมืองคือ การถกเถียงของสาธารณะชน เกี่ยวกับการจัดสรรสาธารณประโยชน์ (รายได้) อำนาจหน้าที่ (ใครที่ทำหน้าที่ บริหาร นิติบัญญัติตุลาการ) และกำหนดกฎระเบียบในสังคม (การให้รางวัล และการลงโทษ)

มานูเอล ปาเรส โอ ไมคัส (Manuel Pares I Maicas) ให้ความหมายของการสื่อสารการเมืองไว้ ดังนี้

การสื่อสารใด ๆ ที่สัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับระบบสังคม อันได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มกดดันทางการเมือง การเคลื่อนไหวของประชาชน กลุ่มหรือบุคคลเหล่านี้อาจเป็นทั้งผู้ส่งหรือผู้รับสารสื่อสารทางการเมืองเป็นเรื่องของการโน้มน้าวใจ จะกระทำหรือหลอกลวงเพื่อ นำไปสู่อำนาจอุดมการณ์ ผลประโยชน์ ความขัดแย้ง ประชามติ ฯลฯ การสื่อสารนี้อาจเป็นไปในรูปของข่าว เหตุการณ์เสมือนจริง การโฆษณาชวนเชื่อ การเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง โดยวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

การสื่อสารทางการเมือง เกี่ยวข้องกับการตลาดทางการเมืองโดยเฉพาะกระบวนการเลือกตั้ง การหยั่งเสียง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนไบรอัน แม็คแนร์ (Brian McNair) ได้อธิบาย คุณลักษณะที่จัดไว้ว่าเป็นการสื่อสารทางการเมืองใน 3 ข้อดังนี้การสื่อสารทุกรูปแบบที่กระทำโดย นักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้เลือกตั้งส่งถึงนักการเมืองกิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง เช่น การรายงานข่าว บทบรรณาธิการ การวิพากษ์วิจารณ์ในคอลัมน์ต่าง ๆ ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมทางการเมืองทั้งหมด คือ การสื่อสารทางการเมือง ไม่เพียงการพูด การเขียน แต่ทุก อย่างที่ปรากฏสู่สายตา ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกาย ทรงผม ตราสัญลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของบุคคล เป็นต้น

บรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง มี 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มองค์กรทางการเมือง ทำการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารของตนเองไปยังสื่อมวลชน เพื่อให้สื่อมวลชนถ่ายทอดข้อมูลเหล่านั้นผ่านสื่อต่าง ๆ ไปยังประชาชน ซึ่งสามารถอธิบายกระบวนการส่งและรับข้อมูลได้ดังนี้ (นันทนา นันทวโรภาส. 2558)

องค์กรทางการเมือง ในฐานะองค์ประกอบแรกของ “สาร” ที่ต้องการส่งออกไป เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของประชาชนและรัฐบาลโดยองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ ประกอบด้วย

พรรคการเมือง เป็นองค์กรทางการเมืองที่เป็นที่รวมของคนที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน มีแนวคิดอุดมการณ์ร่วมกัน พรรคการเมืองในประเทศประชาธิปไตยสมัยใหม่ มีพันธกิจในการบรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ คือ การชนะการเลือกตั้งหรือเป็นผู้บริหาร หรือเป็นผู้แทนในสภา ดังนั้น พรรคการเมืองจึงต้องพยายามสื่อ สารหรือโน้มน้าวใจผู้เลือกตั้ง ให้เห็นว่าพรรคมีศักยภาพ มีจริยธรรม และมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แนวทางการสื่อสารของพรรคการเมืองมีทั้งการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การปั่นข่าว (Spinning) ทั้งนี้เพื่อให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวของพรรคในเชิงบวก โดยเฉพาะในช่วงเวลาของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกระบวนการนี้จะกระทำโดยที่ปรึกษาด้านการสื่อสารทางการเมืองมืออาชีพอันมีอยู่ในทุกพรรคการเมืองในปัจจุบัน

องค์กรสาธารณะ (Public Organization) หรืออาจเรียกว่า องค์กรภาคประชาชน ได้แก่ สหภาพแรงงาน กลุ่ม ผู้บริโภคและสมาคมวิชาชีพ กลุ่มองค์กรที่มีใช้ภาครัฐนี้เป็นองค์กรที่สื่อสาร เพื่อเป้าหมายเฉพาะขององค์กร บางครั้งอาจสนับสนุนพรรคการเมือง บางครั้งอาจจะต่อต้าน ขึ้นอยู่กับประเด็นและสถานการณ์กลุ่มกดดัน (Pressure Groups) เป็นการรวมตัวของบุคคลในประเด็นเฉพาะกิจ ไม่มีลักษณะเป็นสถาบัน แต่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองที่ชัดเจน มีการรวมตัวกันในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อกดดันให้มีการดำเนินการ หรือเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น กลุ่มรณรงค์ปลดอาวุธนิวเคลียร์ กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ ฯลฯ กลุ่มเหล่านี้ต้องใช้การสื่อสารอย่างมาก เพื่อโน้มน้าวใจให้คนทั่วไปเห็นด้วย หรือคล้อยตามในประเด็นของกลุ่มที่นำเสนอ

องค์กรก่อการร้าย (Terrorist Organizations) หมายถึงกลุ่มที่ใช้วิธีการรุนแรง การระเบิดในเมือง การจี้เครื่องบิน การลอบสังหาร การลักพาตัว เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ เพื่อสื่อสารให้ประชาชนได้รู้ถึงความมีอยู่และวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยิ่งสื่อมวลชนนำเสนอข่าวความรุนแรงจากการกระทำของกลุ่มเหล่านี้มากเท่าไร ก็ยิ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มก่อการร้ายมากเท่านั้น กลุ่มเหล่านี้ได้แก่กลุ่มไออาร์เอ ในประเทศไอร์แลนด์เหนือ กลุ่มอัลเคดาร์ ในตะวันออกกลางกลุ่มก่อการร้ายในภาคใต้ของไทยสื่อ มวลชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในฐานะผู้นำสารไปสู่ประชาชนและขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการส่งสารจากประชาชนไปยังนักการเมือง หรือองค์กรทางการเมือง ด้วยความกว้างใหญ่ของพื้นที่ประเทศ ประกอบกับจำนวนมหาศาลของประชาชนทำให้นักการเมืองไม่อาจติดต่อโดยตรงกับประชาชน ดังนั้นนักการเมืองและผู้แสดงทางการเมืองทั้งหลาย จึงต้องใช้ความ

พยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ตนเองและเรื่องราวต่าง ๆ ได้ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชน จะโดยช่องทางปกติหรือใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวก็ตาม ซึ่งในการนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองของสื่อมวลชนนั้น ก็ถูกตั้งข้อสังเกตถึงความเป็นกลางและความมีอคติอยู่เสมอ ๆ ประชาชน คือกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสารทางการเมือง หากไม่มีประชาชน การสื่อสารทางการเมืองก็ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น การสื่อสารทางการเมือง จึงมักจะนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ให้เข้าถึงประชาชนแต่ละกลุ่มเพื่อให้ได้ผลตามที่มุ่งหวังไว้ และโดยที่ประชาชนนั้นมีความแตกต่างกันทั้งสถานะอาชีพ การศึกษา รายได้ ภูมิภาค ฯลฯ การเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่นักการเมืองจะต้องแสวงหาช่องทาง และวิธีการในการสื่อสารให้สอดคล้องอย่างเฉพาะเจาะจง นอกจากนั้นยังได้มีการกล่าวถึงการ สื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมือง ดังนี้คือ (เสรี วงษ์มณฑา. 2546)

เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรมการแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าว และบทความทางวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมา จะทำให้ประชาชนรู้จักรัฐบาลดีขึ้น เข้าใจรัฐบาลดี และยอมรับรัฐบาลได้มากขึ้น ข่าวคราวเกี่ยวกับลำนี้นักการเมือง จะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใดสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความสนใจแล้ว การสื่อสารยังถูกนำมาใช้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคลก็ดี มวลชนก็ดี หรือการนำเสนอพระราชบัญญัติใหม่ที่ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีสู่ประชาชนด้วยการสื่อสาร สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติอันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมืองประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้นการเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมือง การได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่งข่าวสารไปยังผู้บริหารหรือรัฐบาลด้วยเช่นกันการสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน (ลขิตี ธีรเวคิน. 2552) นักรัฐศาสตร์จะมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนการสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทสำคัญรองลงมา การที่นักการเมืองได้พบปะพูดคุยกับประชาชนนั้นย่อมดีกว่าการที่จะกระจายข่าวสารต่าง ๆ ออกไปทางสื่อมวลชน

แต่ในกรณีที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลไม่สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง สื่อมวลชนจะเข้ามาเป็นบทบาทที่สำคัญในการทำให้ประชาชนรู้จักพรรคการเมือง ผู้นำของรัฐบาลและผลงานของรัฐบาล โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่รวดเร็วและทันสมัยในปัจจุบันการสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชน มีลักษณะความเป็นนานาชาติโดยในปัจจุบันนี้ โทรคมนาคม การส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนไปนอกจากการสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเท่านั้นพวกเขายังสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดที่เป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวกับการตอบสนองความต้องการของประชาชนตามมาตรฐานนานาชาติที่ประชาชนมีโอกาสได้พบเห็นการสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพก่อนที่จะเป็นนักการเมือง คนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลย แต่การที่สื่อมวลชนเขียนถึงเขาบ่อย ๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขาบ่อย ๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็มีความสำคัญขึ้น สถานภาพดังกล่าว เป็นอะไรก็จะได้รับการยอมรับขึ้นเพราะฉะนั้นในการเสนอนักการเมืองรับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับโดยการเสนบุคคลดังกล่าว นั้น ในสื่อมวลชนด้วยความถี่สูงให้คนรู้จักคุณสมบัติและผลงานต่าง ๆ ของเขาแม้คนบางคนจะมีผลงานมากกว่า ความสามารถสูงกว่า แต่ถ้าไม่ได้รับการเสนอในข่าวของสื่อมวลชน ไม่มีการกล่าวขวัญถึง คนก็ไม่ยอมรับสถานภาพ นอกจากจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างตัวบุคคลของนักการเมืองให้เป็นที่ยอมรับแล้ว รัฐบาลเองก็จำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนเป็น เครื่องมือในการนำเสนอข่าวของรัฐบาลไปสู่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาล หรือการนำเสนอนโยบายต่าง ๆ ออกมา หรือแม้กระทั่งใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการฟังเสียงสะท้อนกลับจากประชาชนในประเด็นต่าง ๆ ขณะเดียวกันประชาชนเองก็ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางวงการเมืองจากสื่อมวลชน ที่สำคัญประชาชนยังสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อเรียกร้องต่าง ๆ ไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการได้ด้วยการสื่อสารของนักการเมือง มีความสำคัญต่อประชาชนผู้เลือกตั้ง เพราะเป็นช่องทางในการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทางการเมืองเพื่อ มาประกอบการตัดสินใจ ท่ามกลางการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชนนั้น อาจเป็นไปด้วยความเป็นกลางสุจริต มีจรรยาบรรณ แต่สื่อมวลชนบางสื่อแอบแฝงนำเสนอข่าว วิเคราะห์ข่าว วิพากษ์วิจารณ์ กระทำไปโดยมีวาระซ่อนเร้น ต้องการให้คุณให้โทษกับใคร กลุ่มใดเพราะหรือใช้สื่อของตนเป็นเครื่องมือทางการเมือง

ดังนั้นก่อนที่จะเชื่อหรือคล้อยตามการนำเสนอข่าวของสื่อเหล่านั้น ๆ ประชาชนต้องใช้วิจญาณในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อด้วย สังคมในระบอบประชาธิปไตยนั้นนอกจากการสื่อสารทางการเมืองที่กระทำโดยนักการเมืองแล้ว การสื่อสารทางการเมืองโดยภาคประชาชนก็เริ่ม มี

บทบาทสำคัญเป็น สิ่งหนึ่ง ที่รัฐบาลต้องติดตามเพื่อให้รู้ว่า ประชาชนต้องการอะไร ไม่ต้องการอะไร และจะตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่มได้อย่างไร การเดินขบวน การประท้วงเป็น รูปแบบหนึ่งของการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งเป็นข้อเรียกร้องเป็นการยื่นข้อเสนอบางอย่างต่อ ผู้ปกครอง รัฐบาลต้องเรียนรู้วิธีการจัดการและการสื่อสารเพื่อคลี่คลายปัญหาในทุกสถานการณ์ทางการเมือง มีการสื่อสารและในทุก ๆ การสื่อสารมีความสำคัญ ที่อาจจะนำไปสู่การตอบรับ สนับสนุน การปฏิเสธการต่อสู้ขัดแย้ง หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกันได้ในที่สุด (สุภางค์ จันทวานิช. 2542)

วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย

Almond and Verba เป็นผู้ที่ใช้คำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” (Political Culture) เพื่ออธิบายแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมต่าง ๆ Almond อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคล ที่มีต่อระบบการเมือง และต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง นอกจากนี้ Almond ชี้ให้เห็นว่า แบบแผนของ ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง พิจารณาได้จากความโน้มเอียง 3 ลักษณะ คือ 1) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Orientation) เป็นความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง 2) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกความรู้ (Affective Orientation) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง 3) ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการใช้ดุลพินิจ และการตัดสินใจในการให้ความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมและปรากฏการณ์ทางการเมือง เมื่อวิเคราะห์ความหมายของ Almond จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้และอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมือง (Political Socialization) ของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองนั้นจะเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจต่อระบบการเมืองเป็นเบื้องต้นแรก เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างไรต่อระบบการเมืองส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองอย่างไรแล้วจะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึก แล้วความรู้สึกดังกล่าวอาจจะเป็นได้ทั้งความพอใจและไม่พอใจ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จากนั้นจะพัฒนาเป็นความเชื่อ และนำไปสู่การใช้ดุลพินิจ ในการตัดสินใจว่ามีบทบาทอย่างไร หรือไม่ ต่อระบบการเมืองซึ่งเป็นผลจากการประเมินค่าของระบบการเมืองในขั้นสุดท้าย (Gabriel A. Almond and Sidney Verba. 1965)

ประเทศไทยเราจากอดีตที่ผ่านมา คนไทยเรามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ามากกว่าแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้เกิดผลคือการเมืองไทยถูกครอบงำด้วยข้าราชการและทหารติดต่อกันมา แต่จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงหลังปี 2500 เป็นต้นมา ทำให้เกิดชนกลุ่มใหม่ในสังคมไทย

ซึ่งคนกลุ่มใหม่เป็นผู้ได้รับการศึกษาในแบบตะวันตก เป็นกลุ่มคนที่เติบโตมากับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีความมั่นใจในตัวเองและติดต่อกับชาติที่เป็นประชาธิปไตยมาก ทั้งอิทธิพลจากสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำให้เขาเหล่านี้ได้รับรู้รับทราบถึงความเป็นไปในโลกกว้าง ทำให้พวกเขาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

กอปรกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนชนบทไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อาชีพชาวนาถูกแปรสภาพไปเป็นผู้รับจ้างทำนาหรือเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่ทำนาผ่านโทรศัพท์มือถือ วัฒนธรรมทางการเมืองของชนบทได้เปลี่ยนแปลงไปตามการขยายตัวของเมืองใหญ่ การติดต่อสื่อสาร การเข้ามาทำงานในเมืองของคนจากชนบทและกลับไปรับใช้สังคมบ้านเกิด ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองในชนบทเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการสำนึกในการปกครองท้องถิ่นที่เชื่อว่าไม่มีใครรู้ปัญหาของท้องถิ่นดีกว่าคนท้องถิ่นเอง มีการรณรงค์ของจังหวัดนั้น ๆ มีจัดการตนเองกันอย่างแพร่หลายไปทั่วประเทศ

จึงสามารถกล่าวได้ว่า ปัจจุบันวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยกำลังเคลื่อนจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม แน่นอนว่าในช่วงระยะของการเปลี่ยนผ่านของวัฒนธรรมทางการเมืองหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมทางการเมืองหนึ่ง ย่อมเผชิญกับการต่อต้านของกลุ่มวัฒนธรรมทางการเมืองเดิม สุดแล้วแต่ว่าจะจะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยหรือมีการสะดุดเป็นระยะ ๆ หรือในบางครั้งก็ถอยหลัง แต่ถึงอย่างไรก็ต้องเดินหน้าอยู่ดี (ชำนาญ จันทร์เรือง. 2559)

ดังนั้นการมีสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของประชาชนทุก ๆ คน ทุก ๆ ภาคส่วนของประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการเมือง จนกระทั่งทศวรรษที่ผ่านมา นับจากเหตุการณ์ทางการเมือง เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปฏิรูปการเมืองไทย ประชาชน และนักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรเอกชน และสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ให้ความสำคัญกับ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” (Political Participation) มากขึ้นเป็นพิเศษ เพราะปัญหาการเมืองของไทยขาดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย จนมีการเรียกและพูดถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพราะนับตั้งแต่กรอบเนื้อหาเบื้องต้นของร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 เจตจำนงของสภาร่างรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญจึงล้วนแต่มีผลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองทุกระดับในกระบวนการทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และยังได้

ขยายการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Basic Rights or Fundamental Rights) สิทธิในการแสดงความคิดเห็น โดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ๆ เป็นต้น และสิทธิของพลเมือง (Citizen's Rights) เช่น สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิเสรีภาพในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เป็นต้น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นั้น นับเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของการปฏิรูปการเมือง มีผลให้ประชาชนมีช่องทางเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง ในทุกมิติแห่งกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งในแนวนราบ (รูปแบบหรือวิธีการ) และแนวตั้ง (ขอบเขตหรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง) โดยบัญญัติไว้ชัดเจนในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 76 ดังนี้

“มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

นอกจากนั้น บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกหลายมาตราก็ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมเด่นชัดอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในรัฐธรรมนูญทั้ง 20 ฉบับ ที่ประเทศไทยเคยใช้มา สิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงได้เปิดกว้างขึ้นทั้งด้านรูปแบบ หรือวิธีการของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน และขอบเขต กลุ่ม หรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง ก่อให้เกิด “ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Democracy) และสร้าง “ระบบพหุการเมือง” (Plural Politics) ที่นำไปสู่ “การเมืองภาคประชาชน”

ประชาชนจะได้ใช้สิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญฯ กำหนดไว้หรือไม่ นั้น ยังไม่อาจสรุปได้ เพราะในกระบวนการทางการเมืองมีปัจจัยอื่นอีกมากที่เป็นตัวแปร ทำให้เกิดกระบวนการและพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจทำให้ประชาชนไม่ได้ใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ก็ได้ นอกจากนั้น การนำแนวความคิดของประเทศตะวันตกมาใช้ในกระแสของวัฒนธรรมทางการเมืองไทยและวุฒิภาวะทางการเมืองไทยแบบดั้งเดิมนั้น จะเกิดผลต่อการปฏิรูปการเมืองไทยอย่างไร เป็นประเด็นที่ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนจึงต้องผลักดันให้ประชาชนได้ใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างระบบ

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) และพหุสังคม (ประชาสังคม) - พหุการเมือง (Plural Society – Plural Politics) ให้เป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสมดุลทางการเมืองต่อไป

สรุปโดยทั่วไปแล้ว “รัฐธรรมนูญ” หมายถึงกฎหมายสูงสุดในการจัดการปกครองรัฐ หรือหากแปลตามความหมายของคำว่า “รัฐธรรมนูญ”(Constitution) โดยทั่วไปหมายถึงกฎหมายที่วางระเบียบการปกครองรัฐในระดับสูงและระดับกว้าง เป็นที่รวมแห่งกฎเกณฑ์การปกครองประเทศ และเป็นที่มาของกฎหมายทั้งหลาย รัฐธรรมนูญจึงมีฐานะเหนือกฎหมายอื่น ถ้ากฎหมายใดขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายนั้นจะใช้บังคับมิได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความหมายแล้วก็คงต้องยอมรับว่า รัฐธรรมนูญ ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองของทุกประเทศในโลก ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทย

นิยามของคำว่า “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และโดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

ทั้งนี้ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” จึงต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสำคัญ และการกระทำใดไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้ ก็ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

การมีสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่ไทยในปัจจุบัน

ประชาธิปไตยใหม่ ในความหมายของคนรุ่นใหม่จึงไม่ได้มีความหมายแบบประชาธิปไตยที่สอน ๆ กันในตำรารัฐศาสตร์ ที่หมายถึงการปกครองโดยระบบตัวแทนเสียงข้างมาก โดยมีรัฐสภาเป็นที่เจรจาพูดคุยกันของบรรดาตัวแทนดังกล่าว โดยมีเป้าหมายเพื่อสนองตอบต่อความต้องการและประโยชน์สุขของประชาชนโดยส่วนรวม เพราะประชาธิปไตยใหม่ของคนรุ่นใหม่ในยุคนี้กำลังเรียกร้องกันนั้นแตกต่างจากประชาธิปไตยที่ดำเนินกันอยู่ในทางสากลนั้นมาก เนื่องจากพวกเขา

มองว่าประชาธิปไตยที่เป็นกันอยู่นี้ เป็นประชาธิปไตยของคนเก่า ๆ เพียงเพื่อสร้างโลกที่สนองตอบต่อความต้องการของคนรุ่นเก่าเหล่านี้ ทั้งยังกีดกันคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าไปมีอำนาจในการบริหาร ดูหมิ่นดูแคลนสติปัญญาและความสามารถของคนรุ่นใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่จะต้อง “เปิดพื้นที่” ให้กว้างขวาง ไม่ใช่จำกัดอยู่เฉพาะในสภา และมอบอำนาจให้กับตัวแทนหรือ ส.ส. ไปทั้งหมด พวกเขาควรจะต้องสามารถ “เข้าถึง” อำนาจนั้นได้ “โดยตรง” ซึ่งบางทีคนเหล่านี้ก็เรียกประชาธิปไตยของพวกเขาว่า “ประชาธิปไตยโดยทุกคนในทุกโอกาส และทุกพื้นที่” โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 สาระแกนกลางอยู่ที่ความพยายามกำกับควบคุมการเลือกตั้งให้ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถเป็นช่องทางสร้างพลังที่ทำลายอำนาจชนชั้นนำได้ ด้วยการสร้างองค์กรทางการเมืองที่ชนชั้นปกครองสามารถควบคุมได้ ได้แก่ วุฒิสภา องค์กรอิสระต่าง ๆ และคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ให้มาควบคุมกระบวนการบริหารและนิติบัญญัติ รวมถึงควบคุมนักการเมือง พรรคการเมือง ตั้งยาก ยุบง่าย การเลือกตั้งมีความซับซ้อน เลือกตั้งยาก นับคะแนนยาก ตั้งรัฐบาลยาก บริหารประเทศยาก การสร้างประชาธิปไตยตามแนวคิดของคนรุ่นใหม่จะสำเร็จหรือไม่ ยังไม่มีใครสามารถทำนายได้ ขึ้นอยู่กับการรักษาจุดยืนนี้ให้มั่นคง และดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจนั้นอย่างมุ่งมั่น ตัวอย่างในอดีต เช่น 14 ตุลาคม 2516 หรือ พฤษภาคม 2535 คนรุ่นใหม่ก็เคยคาดหวังว่าจะสร้างการเมืองใหม่ได้ แต่ด้วยข้อผิดพลาดของคนรุ่นใหม่เองที่แตกแยกกันทางความคิด รวมถึงคนรุ่นใหม่บางส่วนนั้นก็ถูกกลืนเข้าไปในกลุ่มผู้มีอำนาจของระบอบเดิม สุดท้ายกระบวนการที่จะสร้าง “ประชาธิปไตยเฉพาะกลุ่ม” จึงต้องล้มเหลวเสมอมา (ทวี สุรฤทธิกุล. 2562) คนรุ่นใหม่หัวใจประชาธิปไตยในปัจจุบันจึงต้องการเรียกร้องเพื่อพัฒนา และยกระดับการปกครองประเทศให้ทันสมัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจวบจนปัจจุบัน อาจต้องอดทนและอดกลั้นต่อปัญหา และอุปสรรคนานัปการ ภายใต้ระบอบการปกครองที่คนรุ่นเก่ามีอำนาจรัฐอยู่ในมือและเป็นประชาธิปไตยที่เคลือบด้วยกลิ่นอายของเผด็จการ แต่ถึงกระนั้นก็ต้องต่อสู้จนกว่าจะได้รับชัยชนะ แม้ชัยชนะที่ได้รับนั้น มีคราบน้ำตาและหรือความเจ็บปวดก็ตาม (กิตติทัศน์ ผกาทอง. 2563).

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า คนรุ่นใหม่ที่เติบโตมาในสังคมปัจจุบันกับการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอาจจะเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับเด็ก ๆ แต่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่เป็น New Voter ซึ่งจะมีคนพูดถึงในฐานะที่เป็นฐานคะแนนเสียงที่ใหญ่ ประชาธิปไตยใหม่ที่คนรุ่นใหม่สาวในยุคนี้กำลังเรียกร้องกันนั้นแตกต่างจากประชาธิปไตยที่ดำเนินกันอยู่ในทางสากลนั้นมาก เนื่องจากพวกเขามองว่าประชาธิปไตยที่เป็นกันอยู่นี้ เป็นประชาธิปไตยของคนรุ่นเก่า ๆ เพียงเพื่อสร้างโลกที่

สนองต่อความต้องการของคนรุ่นเก่าเหล่านั้น ทั้งยังกีดกันคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าไปมีอำนาจในการบริหาร ดูหมิ่นดูแคลนสติปัญญาและความสามารถของคนรุ่นใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่จะต้อง “เปิดพื้นที่” ให้กว้างขวางและคนรุ่นใหม่ก็หวังว่าจะสร้างการเมืองใหม่ให้กับสังคมไทย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่หัวใจประชาธิปไตยในปัจจุบันต้องการเรียกร้องเพื่อพัฒนา และยกระดับการปกครองประเทศให้ทันสมัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจวบจนปัจจุบันได้

การเมืองและที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่

การที่จะทำให้มีการเมืองที่พึงประสงค์นั้นได้ คือ การพัฒนาการเมืองโดยกระบวนการทางการเมืองต้องพยายามเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ โดยมีพื้นฐานสำคัญอยู่ที่วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน ที่ตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ผ่านบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นแกนสำคัญของการขับเคลื่อนระบบหรือองค์กรทางการเมือง กระบวนการที่ดำเนินการไปนั้น สามารถตอบสนองประโยชน์ส่วนรวมและมีความเป็นธรรมในการบริหารจัดการ จึงจะเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง (ภูสิทธิ์ ชันติกุล. 2553)

ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของพลภาคทางการเมืองนับเป็นการมีส่วนร่วมพื้นฐานที่สำคัญ เพราะว่าพลเมืองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่ใช้อำนาจผ่านระบบตัวแทนที่เลือกเข้าไปทำหน้าที่ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระบนพื้นฐานของความรู้ ความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองอย่างแท้จริง การพัฒนาการเมืองโดยองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นและเปิดช่องให้ประชาชนทุกสถานะเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำการทบทวนและกำหนดแนวทางพัฒนาการเมืองการปกครองของประชาชนในเขตพื้นที่ชนบท โดยกระตุ้นพลเมืองของชาติให้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนพึงได้รับจากระบบการเมืองทั้งระดับมหภาคและจุลภาค ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยการพัฒนาทางการเมือง การทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในทางการเมืองอยู่ในกรอบของจริยธรรมทางการเมือง โดยมีจริยธรรมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดพัฒนาทางการเมืองของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี (บุญเชิด มารศรี. 2553)

สรุป

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การเมืองที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ คือ คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันจะมองว่าการเมืองที่พึงประสงค์ในยุคสมัยนี้ควรที่จะเป็นการเมืองเชิงสร้างสรรค์และมีสิทธิเสรีภาพ ตลอดถึงต้องมีจริยธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม คนยุคนี้คิดว่าถ้าจะพัฒนาการเมือง ควรที่จะต้องพัฒนาทางด้านเสรีภาพทางการเมืองและระบบการเมืองซึ่งจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น โดยรวมสรรพกำลังจากทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น

และจากสภาพปัญหาทางการเมืองไทยในปัจจุบัน ได้เดินทางเข้าสู่เส้นทางการปฏิรูปทางการเมือง โดยรัฐมีแนวทางหรือได้กำหนดมาตรการหลายประการ เพื่อที่ส่งเสริมพัฒนาทางการเมืองของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของไทยในปัจจุบัน ส่งผลให้นักธุรกิจสามารถเข้าสู่การแสดงบทบาทของคนรุ่นใหม่และนักการเมืองใหม่ในปัจจุบันมากขึ้น เพราะฉะนั้นการเมืองของคนรุ่นใหม่ ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่งการมีเสถียรภาพทางการเมืองและการนำสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก จากการบริหารและการปกครองโดยเน้นเรื่องประชาธิปไตยทางการเมืองซึ่งมีความสำคัญมากต่อความเชื่อมั่นของต่างชาติ นักลงทุน ตลอดจนประชาชนในประเทศ

ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับคนรุ่นใหม่ปัจจุบัน ซึ่งจะมีฐานะที่เป็นฐานคะแนนเสียงที่ใหญ่ ประชาธิปไตยใหม่ที่คนรุ่นใหม่ในยุคนี้อาจกำลังเรียกร้องกันนั้นแตกต่างจากประชาธิปไตยที่ดำเนินกันอยู่ในทางสากลนั้นมาก เนื่องจากคนรุ่นใหม่ยุคนี้มองว่าประชาธิปไตยที่เป็นกันอยู่นี้ เป็นประชาธิปไตยของคนรุ่นเก่า ๆ เพียงเพื่อสร้างโลกที่สนองตอบต่อความต้องการของคนรุ่นเก่าเหล่านั้น ทั้งยังกีดกันคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าไปมีอำนาจในการบริหาร ดูหมิ่นดูแคลนสติปัญญาและความสามารถของคนรุ่นใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นประชาธิปไตยของคนรุ่นใหม่จะต้อง “เปิดพื้นที่” ให้กว้างขวางกว่านี้และคนรุ่นใหม่ก็มีความคาดหวังว่าจะสร้างการเมืองของคนรุ่นใหม่ ๆ ให้กับสังคมไทยได้เพื่อนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองแบบมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้สืบไป

References

- กาญจนา แก้วเทพ. (2546). *สื่อสารมวลชนทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- กิตติทัศน์ ผกาทอง. (2563). *คนรุ่นใหม่กับกิจกรรมทางการเมือง*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา. <https://www.matichon.co.th/columnists/news>. [18 มกราคม 2566].
- ชำนาญ จันทร์เรือง. คอลัมน์นิสต์ประจำคอลัมน์ "มองมุมใหม่" 11 พฤษภาคม 2559. [ออนไลน์] แหล่งที่มา. <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713> [18 มกราคม 2566].
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). *ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม ศาสตร์.
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2562). *คนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยใหม่*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา. <https://www.posttoday.com/politic/columnist/603407>. [18 มกราคม 2566].
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2556). *"สิทธิ" และ "เสรีภาพ" ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นันทนา นันทวโรภาส. (2558). *สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : แมสมิเดีย.
- บุญเชิด มารศรี. (2553). *บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ศึกษากรณีอำเภอเบิ่งสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รจิตลักษณ์ แสงอุไร. (2548). *การสื่อสารของมนุษย์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่จำกัด.
- ลขิตี ธีรเวคิน. (2552). *การเมืองไทยและประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร : มิสเตอร์ก๊อป.
- ส. ศิวรักษ์. (2564). *นักปรัชญาการเมืองฝรั่ง*. พิมพ์ครั้งที่ 5 (ปรับปรุงใหม่) กรุงเทพมหานคร : สยามปริทัศน์.

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤตโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

สุภางค์ จันทวานิช. (2542). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร เขยประทับ. (2540). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา*.

กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสรี วงษ์มณฑา. (2546). *“การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร”*. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎี

การสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 20. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

Gabriel A. Almond and Sidney Verba. (1965). *Political Culture and Political Development*. Princeton: Princeton University Press.